

A ZSÁK

Elbeszélés

Szombaton a piacér majd le-
roskadt a sok kocsi alatt.
Szekér-szekér mellett, állt — két
sorban. A kocsi végben egymással
szemben áruval megpúpozott zsá-
kok, kosarak ezrei sorakoztak:
krumpli, hagyma, káposzta, kar-
fiol, tejföl, túró, vaj, szalonna, al-
ma, körte, szőlő. A háziaszonyok
tolongtak, keresték a szebb, ol-
csóbb árut. A parasztok meg egy-
re-másra kínáltak az élelmet. A
háziaszonyok válogattak.

Ha aztán mégis kifogyott a
zsákból, a kosárból az eladni vá-
ló, lekerült a kocsirol a második,
harmadik, ötödik zsák. Óvatosan,
vigyázva emelték le a zsákokat, ko-
sarat.

— Ne törjön a portéka — így
mondták. — Meg aztán ne sérül-
jön meg a zsák, meg a kosár. —
köl a mások is — felelték még
hozzá, és a zsák szájakötő spángát
is gondosan eltették a zsebbe.

Óráig ügyelelem a piac forga-
tagában. Nézem a megpakolt
szatyrokat, feszülő kizításkákat.
Cipelték az asszonyok a szombati,
meg a vasárnapi főmivalót.

Valahogy aztán a piac sarkára
keveredtem, egy nagy állami bolt
elő. Láttam ám, hogy hosszú sor
állt a bolt előtt. Bementem én is.
Mít mérnek itt? Krumplit mértek.

Nem tudtam elgondolni, miért
állnak ide krumpliók, amikor a
piac majd felbillen tőle. Hamar
röjttem a dolog nyitjára: az
állami bolt húsz fillérrel olcsó-
bban mérte kilóját, mint amennyit
a piacon kértek.

Bizony tud a gazdasszony taka-
rékoskodni is! Nem is esu-
da minden állárnek meg van a
helye. Meg aztán: tíz kilo krumpl-
linal két kilo a nyereség. Négy-
öttagú családnak elég — a kol-
bással főtt tarhonyás krumplilhoz.

Csináltam még egy kerülőt a
piacon. A nagy forgalom szűnő-
ben volt, a szekérsorok is ritkul-
tak. Megálltam az egyik szekér-
nél, ahol többen állta, krumplit
vásároltak. A legnagyobb esodál-
kozásomra a krumpli ára annyi
lett a piacon is, mint az állami
boltban. Könnyen kitaláltam mi
történt: reggeltől-délig a piaci
krumpli ára az olcsóbb állami ár-
hoz igazodott.

Elkondultak már a délut. Meg-
örültem és jókedvűen indultam a
dolgom után. Utam ismét az ál-
lami bolt, előtt vitt el. A sorban-
állás már megszűnt. Bent, a nagy
üzletben voltak még vagy húszan-
huszonfőn.

Újból bementem a boltba, gon-
doltam, körülnéztem. A zsákok mel-
lett lépegettem és figyelmes lettem
egy erőlyes asszonyi hangra:

— Állítsa talpra azt a zsákokat,
ne huzkodja a piszkos, olajos pad-
lón.

— Ne kiabáljon, mamám — szolt
dühösen a kiszolgáló legény.

Meghököltem. Egy idősebb né-
ni, aki talán túl lehetett az
ötvenen, odalépett a kiszolgáló le-
gényhez, elkaptá kezéből a nagy
kenyérvágó kést.

— Az istenért, ne vágja így el
a szájbekötő zsinagét, megsérti a
zsákokat — és az asszony maga kezd-
te elbogozni a csomót, s alig egy-
köt másodperc múltán a zsák szá-
ja kibomlott.

— Így kell ezt csinálni fiatalem-
ber, nem pedig összevagdolni a
zsákokat. Nem sajdul meg a lelkiis-
merete, hiszen ez új zsák még, alig
lyukas az oldala, megteszi sokáig,
ha vigyázva kezelik.

A hetykehangú legény az idős,
kedvesarcú néni nézett. Rám az
első pillanatban olyan rossz be-
nyomást keltett ez a fiatalember,
hogy legszívesebben nyomban el-
kergettem volna onnan. Úgy állt
a hajzata, mint egy gubancos ku-
tyának a szőre. Ugynevezett
"fecskefrizura"-ja volt. Ahogyan
végigmentem a hajtót lefelé a vas-
tág cipőtalpja, a fehér köpeny al-
kandikáló bokán fejlő szűkszáru
nadrág aljái, — mindjárt gon-
doltam, hogy ez nem a legrende-
sebb emberek közé tartozhat.

A néni tíz kilo krumplit kért.
— Várjon sorára, majd először
kiontom a ládába — vágott a szá-
vával a kiszolgáló. Ezután meg-
fogta a zsák száját a zsák oldalán
lévő díonagyságu lyukba belefurta
a kezét s jziben öklönyi lyuk
támadt a kis lyukból. Így emelte
a zsák krumplit a láda felé.

— Jajj, mit csinál ember! Vé-
gig szakad a zsák — szoltott féltő
hangon a néni!

De a kiszolgáló csak emelte a
zsákokat és amikor majd a láda szá-
ját ért, elrepedt a zsák, jó fél-
méter hosszán. A krumpli szá-
jagurult, a vevők lába elé.

— Na mamám, mit kiabált. Ez
lett a vége, ez maga miatt van.

Minek avatkozik be az én ügyem-
be, menjen a francba, öreg szá-
lyor.

— Hogyan beszél a vevővel kar-
társ? — hangzott a vezető figyel-
meztető szava.

— Klasszul kérem, klasszul —
felelte az a csipőjére vágott kéz-
zel. Azután az idős munkásoszony
felé fordult és búcsú hangon így
felelt:

— Most aztán várjon. Először
felszedem a krumplit, aztán kiszol-
gálok mindenkét és a végén majd
magát. Érti szülém.

És nyugodtan rágyujtott.

Az az több volt a soknál. Az
asszony elféredett az ide-
gességtől. Magából kikelve kiabált:

— Te pimasz, szégyentelen té-
kozoló. Nem érdemled meg, hogy
az isten napja rád süssön. Így
elszaggatad a jó zsákokat, amit a
Kenderfonóban talán éppen én
csináltam. Így becsülöd a másik
ember munkáját! Azért kell nek-
ünk drágán fizetni sok mindent,
mert az ilyen semmiházi tékozók
tönkreteszik az élet, a jót!

Mondta volna tovább is, de meg-
szólt a háfam mögött egy férfi
féle.

— Ne gágározzon annyit anyám,
hagyjuk az ilyen — enyém-tied
dumát.

Hátrahéztam. A kiszolgálóle-
gény szakasztott hasonmása állt
előttem, csak éppen a fehérköpeny
hiányzott róla, meg a cipőjének a
talpa volt vastagabb.

Néma csönd támadt néhány pil-
lanatra. Feszült csönd. Mindenki
érezte, hogy mindjárt kirobban a
nagy vihar. Az idős munkásasz-
szonynak kibugyant a könnye.
Talán azért, mert saját szemével
látta meg, hogy amiért ő küzd, fá-
rad, verejtekezik az üzemből, ami-
ért becsülte ott, az úgy szaggató-
dik széjjel, lelketlen emberek ke-
zén, mint a rongyos felhő eső
után. Azért is ereszkedett rá a
keserűség — a felháborodás pillá-
natai után — mert gondban,
munkában megfáradt korát sem-

mibe se nézte ez a hetyke legény.
Az idegesítő esendbe belenyikkant
a vásárló emberek között álló jam-
pec hangja.

— Na, ne ríjjon mamám, nincs
itt semmi vész.

Egy jól megtermett munkásruhás
fiú előrelépett, oda a jampec mel-
lé.

— Elhalgasson, mert...

— Dobja ki, pofozza ki innét —
robbant ki az indulat az emberek-
ből.

De ilyesmire nem került sor. A
gyászvitéz ellúnt, mint a kámför.

A vevők a kiszolgáló felé for-
dultak. Úgy állt ott az imént
meg pökhendi legény a vaslaltal-
pú cipőjében, az elszakított zsák
mellett, meg a széjjel gurult
krumplik között, mint a tetten ér-
tolvaj. Savószerű szemeit a vá-
sárlókra meresztette, a rémület ki-
ült arcára, meggöngyölt, mint a
kukoricaszár a télben.

— Kartárs, a zsákokat megfizot-
tem. Szedje össze a krumpli, és
menjen át más osztályra dolgozni,
a kímárest itt nem folytatja. A
történeteket közlöm az igazgató elv-
tárrsal — így rendelkezett a fiatal,
határozott fellépésű bolizező.

A kedélyek esitultak valamit.
Egy javakorbelt bajszos paraszt-
ember a bolizező elé lépett, le-
vette udvariasan zsirosszerű fekete
kalapját és azt mondta:

— Nem a szívem szerint történt
az elintézés, én másképpen csi-
náltam volna a maga helyébe.

— Ez még nincs elintézve — vá-
laszolt a vezető.

Akkor jól van — gombolta
be sötét kabátját a fő-
nök termetű parasztember és
ahogyan odapillantottam, látom a
mellényzsebből a földre hullani a
gondosan összehajtogatott zsinagét,
amelyet reggel még a piaci ko-
sikon lévő zsákokon láttam.

— Tessék, maga ejtette le —
nyújtom a kezébe.

— Köszönöm, ez is érlék.

SIKLÓS JÁNOS

Milyen intézményeket és vállalatokat adnak át a minisztériumok a szegedi tanácsnak?

A napokban jelent meg a mi-
nisztertanács határozata a tanácsok
gazdasági megerősítéséről. A hatá-
rozat intézkedik arról, hogy a helyi
tanácsok irányítása alá kell ren-
delni mindazokat az ipari, építési,
közlekedési, kereskedelmi, népmű-
velési és egyéb vállalatokat, illetve
intézményeket, amelyek döntően a
helyi lakosság fogyasztási, illetve
szolgáltatási szükségleteinek kielé-
gítését látják el.

Az illetékes minisztérium azonnal
átadta a BELSPED vállalat helyi
szükségletet kielégítő részlegeit, a
szegedi Állami Áruház 2. sz. fiók-
boltját, a szegedi üveg- és porce-
lán boltot, a szegedi illatszertbol-
tot, a szegedi papírboltot, a szegedi
sportboltot, a szegedi 142. sz. cse-
mege boltot — ezek 1955. január
1-vel kerülnek a helyi tanács irá-
nyítása alá.

A Begyűjtési Minisztérium Cson-
grád megyében 16 malmot ad át a
helyi tanácsnak 25 vagon napi ka-

pacitással. A Népművelési Minisz-
térium ez év december 31-én 54
mozit ugyancsak átad a megyében
a helyi tanácsok részére.

A szegedi tanács irányítása alá
kerül 1956. június 30-tól a szegedi
Nemzeti Színház.

Az Egészségügyi Minisztérium
1955. január 15-én adja át a tanács-
nak a szegedi szülésznőképző isko-
lát, valamint a szegedi ápolónő-
képző iskolát.

A vállalatok átadásának zökke-
nőmentes lebonyolításáért az át-
adó miniszterek felelősek.

A felsorolt intézmények és válla-
latok a tanács irányítása alá ke-
rülnek, megélnük a munka is, hi-
szén a helyi tanács rendelkezik
majd a bevételi forrással. A mi-
nisztertanács ezzel a határozatával
az MDP III. kongresszusának út-
mutatása szerint elősegítette a ta-
nácsok gazdasági önállóságának ki-
alakítását.

SZEGEDI JEGYZETEK

Egy elkésett lakásátala kítás

Egészen hétköz-
nap történet. Két
fiatal házaspár ka-
pott egy lakást. A
lakás nagy — való-
ságos tanácsstermek
a szobái — megfelel-
ne a két családnak
— ha átalakítandák.

Igy azonban nem.
Ezért az egyetem
műszaki osztálya —
a két család fő egye-
temi dolgozó — szer-
ződést kötött a sze-
gedi építőipari szö-
vetkezettel, hogy az
22.000 forintos költ-
séggel szeptember
20-tól október 30-ig
átalakítja a Tol-
bucin sugárút 8.
szám alatti lakást. A
szerződés a pontos
költésgvetéssel azóta
nyugodtan várakoz-
zik a többi iratok kö-
zött.

Nem így a lakók!
Szeptember végén
tégát, homokot és
hajótöltőt szál-
lított a házhoz a szö-
vetkezet, de egyéb
egészen november 3-

ig nem történt.
Miért nem? Mit
mond a szövetkezet?
Sok a munkájuk.
— De akkor miért
vállalták el ezt is?
— Mert úgy gondol-
ták: el tudják vé-
gezni.

Hol lehet a hiba?
Bizonyára ott, hogy
nem volt pontos, jól
kiszámított a mun-
katervük. Dolgoznak
öt nagyobb üzem-
ben — azok közül 28
lakásátalakításunk
van. Nagyobb — töb-
bek között több-
százezer forint ér-
tékű munkákat is
— végeznek. Holott
ötvenezer forint ere-
jég lenne szabad
munkát vállalnunk —
ha csak külön enge-
délyt nem kapnak.
Persze — engedély
van, lehet szerzeni.
De nem szabad azt
nem figyelmen kívül
hagyni, hogy ennek
a megcsorított ren-
delkezésnek célja
van: az, hogy a szö-

vetkezetet a dolgo-
zók szükségleteinek
közvetlen kielégíté-
sére irányítsa.
Mert éppen ez len-
ne a szövetkezet fel-
adata!

Igen ám! — mond-
ják a szövetkezetben.
— Csakhogy olyan
közvetlő munkák
válnak szükségessé,
melyeket szintén el
kell végeznünk. Az
üzemek munkáját se-
gítjük elő velük.

Igaz ez? Igaz.
Valóban: elősegíteni
az üzemek munkáját.
Dehát azért vannak
a nagyobb kapaci-
tású építőipari vál-
latok, hogy azok
végezzék el az ilyen
nagyobbarányú mun-
kákat.

A szövetkezet pe-
dig elsősorban a la-
kosság igényeit elé-
gítse ki. Ezt követeli
a kormányprogram.
Ezt követelik a dol-
gozók. N. F.

SZEGED TIZ ÉVE

VII.

VIZSZINTES:

1. 1950. április 2-án
indította meg a MA-
SZOVLET. 9. Kiskabát.
10. Huri közepe. 11. Fo-
lyó eredete. 12. Igelőő.
13. Munka latinul. 16.
Mondja latinul. 18. Egi-
test. 20. Napilap. 21. 150
római számmal. 22. Visz-
sza: sakk győzelem. 23.
Kátyalap. 24. Recés
közepe. 25. Figyelmeztet.
26. Lángol. 27. Rende-
zett sokaság. 28. Pogány
lázadó neve. 30. Rádió-
állomás. 32. Vonatkozó
Névmás. 35. Gál János.
36. Ókori város. 38. 1950.
február 9-én megindult
filmszínház (ékezet fe-
lesleg). 40. Lapok talál-
kozásánál keletkezik. 41.
C. Ó. 42. Vissza: vöröses (betűfe-
lesleg). 43. Szignum. 45. Gyógy-
eljárás. 46. Rag. 47. Tizenegy fran-
ciál (fonetikus). 48. Női textil-
anyag. 50. Barsi Béla szerepe az
1950-es első előadásor.

FÜGGŐLEGES:

1. Ezzel a klasszikus művel nyi-
tott 1950. őszén a színház. 2. Er-
délyi város. 3. Zeke közepe. 4. Ko-
csis a királya. 5. A Magyar-Szov-
jet Barátsági Hónap keretében lá-
togatja meg a Textilműveket. 6.
Ekszer. 7. Deij Éva. 8. Menyasz-

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----

szony. 14. A. U. 15. Az FTC jobb-
szélsője volt. 17. Régi ürmérték.
19. Visszalökődik. 24. Mozgásválto-
zás a következménye. 29. Latin
megszólítás. 31. Szabálytalan fény-
visszaverődés. 33. Kocsma része.
34. Adminisztrációs kellék. 35.
Neves magyar botanikus. 37. Víz-
sza: Elemér becézése. 39. Lét más-
salhangzó. 44. Oroszlán lathul.
45. Kinsz mássalhangzó. 49. Fel-
alma.

Beküldendő: vízszintes: 1, 38, 50; Fü-
ggőleges: 1, 5.

Mesterségek titkai

Egy szobrászművész
feljegyzései

Megnyugtató reánk, képző-
művészekre, hogy a Hazafias Nép-
front szegedi bizottságának pro-
gramjában gondoskodás tárgya a
népművészet, az iparművészet, és
a képzőművészet. Ezt a minden kis
kérdésre kiterjedő gondoskodást és
figyelmet szeretném felhívni egy
eddig sajnálatosan elhanyagolt ter-
ületre is, a különböző anyagok
művészi megmunkálásának a terü-
letére.

Valamikor legendáshírű lakatos-
mesterek éltek Szegeden, akik pá-
rizsi világkiállításokon Grand
prix-et nyertek. Asztalosok, akik
külföldi kiállításokon nagydíjakat
nyertek. Ezek az öreg mesterek
kihaltak, és a rengeteg tapasztalat-
tot, mesterségbeli fogásokat, tech-
nikai ügyességeit magukkal vitték.
Fiatal mestereink nem is tudják hol
továbbképezni magukat. Ma az a
helyzet, hogyha a Tervező Iroda
például egy díszesebb vasrácsot
tervez, azt az üzemek nem vállal-
ják. Visszaküldik, hogy „olyan la-
katos mesterünk, aki ezt meg tud-
ná csinálni, nincsen”. Pedig a ma-
gyar népnek hajlama is, tehetsége
is van a kézművességre.

Környezetünk szépítése, új
középületeink és lakóépületeink
csinos, művészi kiképzése felké-
szült mestereket kíván. Ez a munka
nem lehet akármilyen. Az ipar
és a művészet remekének kell len-
nie, amelyre büszkék lehetünk és
büszkén mutathatjuk külföldieknek
is. De éppen ezek a tehetségek
kallódtak el. Pedig ezek nélkül a
középtehetségek nélkül szűkül,
szegényedik, uniformizálódik kör-
nyezetünk.

Az iparban is csak akkor bont-
hatják ki a tehetségek szárnyaikat,
ha nem küszködve, vergődve ma-
guknak kell felfedezni, kidolgozni
mesterségük fogásait, hanem ké-
szen kapják azokat elődeiktől.

Mi itt a teendő?

Hogy a fiatal mestereinket arra
serkentjük: mesterségüknek min-
den csínját-bínját elajánítsák, azt
ajánlom, szedjük össze a megye
területén található bármilyen ipar-
bont díjakat nyert munkákat. Ál-
lítsuk ki. Próbáljuk a régi meste-
rek műhely- és mesterségbeli tit-
kait, fogásait kikutatni. Tovább-
képző tanfolyamokon tanítsuk eze-
ket. Egy, az ízlést és művészi kész-
séget fejlesztő, — tehát műhelyben
el nem sajátítható dolgokkal fog-
lalkozó — gyakorlati iskola-típust
kell teremteni, ahol fejlett ízlésű
élmunkásokat, vagy háziipari re-
mekeket készítő fiatalokat, öregeket
képeznek ki. A jóízű és a
csinosság szem előtt tartásával ren-
delt kiállításokon, versenyeken kis-
érővel, jutalmak odaítélésével
segíthetjük az ügy sikerét. Minden
lakatos szeret domborítani, vésni,
és gravírozni. Minden asztalos
szíve-vágya egy-egy remekbéké-
szült darab. Miért ne lehetne ez a
terület állami gondoskodás tárgya?
Ha középtehetségeink továbbképzé-
sét az iparban elősegítjük, nemzet-
közi viszonylatban is elsőrendű
kézművességünk lesz.

Az ötvösség évszázados ha-
gyományokra tekintő, legnemzetibb

művészetünk. Ez is kipusztult.
Szentpéteri József — még százé-
néhány évvel ezelőtt — az akkori
művelt világ legnagyobb ötvösmű-
vésze volt, dísztagja londoni, pári-
zi, bécsi stb. fővárosok ötvös cé-
heinek. Az ötvösséget is fel kelle-
ne támasztani. Nem egyéni csece-
becse készítésére, hanem korszerű
formában, középületeink díszítésé-
nek feladataira. Egy példa: egy ak-
kora szobor öntése, mint például a
szegedi Lenin—Sztálin szobor, be-
lekerül nyolcvan-kilencvenezer for-
rintba. Leköt egy nagy öntödét
több mint két hónapig. 15—16 em-
ber munkáját veszi igénybe. El-
használtnak hozzá 18—20 q nemes
bronzot. A nagy súly mellett a
szállítási és alapozási költségek is
tettesek. Ugyanezt a munkát
prédéléssel (a bányászati Turul is
így készült, 21 méter magas, 15
méter szárnyatávolsággal) egy em-
ber egy kisegítővel elvégzi 5—6
hónap alatt, huszonhatezer for-
rintért és csak 3 q anyagot haszná-
l el. Felszabadul tehát egy öntő-
de, 14—15 munkás és egy csomó,
az iparban fontos anyag. Nem szól-
va arról, hogy a kézzel dombori-
tott munka az eredeti mű varázsá-
val hat; ezzel az öntvény nem ren-
delkezik.

Folytathatom a faszobrászaton is.
Ez a legolcsóbb, legartisztikusabb
anyaggal dolgozik. Utánpótlás eb-
ben a szakmában sincs. Márcsak
az én jó öreg mesterem, a Kulai
bácsi dolgozik a szakmában. Ha a
Kulai bácsi kidől, vele temetjük az
egész szakmát.

Sürgős, nagy kötelesség itt a se-
gítés!

Gyakorló iskolát kellene felállí-
tani. A legalkalmasabb hely a Szé-
chenyi tér egyik házának udvarán,
a Vasutas Képzőművészeti kör mel-
lett lévő üres terület lenne. Itt te-
remthetnénk meg a különböző
anyagok művészi megmunkálásá-
nak az otthonát, ahová fiatal segé-
deink és mestereink tanulni, ki-
sérlegetni járhatnának.

Egy bántó dolgot is szóvá
kell még tenni: a Nemzeti Emlék-
csarnok gondozásának a kérdését.
Ez műemlék. Hozzányúl a szob-
rokhoz, még tisztogatni is, csak
szakértőnek szabad. Gondozásával
bízzák meg a Képzőművészek
Munkacsoportját, hogy ne fordul-
jon elő még egyszer az az eset,
amely megtörtént, hogy bronz-
szobrok nemes patináját lesurolták,
és vaslakkal átkenték, sőt: a már-
ványszobrokat olajfestékkel bemá-
zólták.

Mi, képzőművészek tudunk és
akarunk is hasznos szolgáltatásokat
tenni a jövőnek, és Szeged kultú-
rájának kiformalásánál ott leszünk
mi képzőművészek is zárt sorok-
ban, teljes fegyverzettel.

A képzőművészet területén any-
nyi örömdetes, biztató jelenséget
tapasztalhatunk, hogy mi festők,
szobrászok optimisták lettünk. Bi-
zunk benne, hogyha a Hazafias
Népfrent szegedi bizottsága gon-
doskodását erre a területre is ki-
terjeszti, az eredmény nem marad
el.

Tápai Antal
szobrászművész